

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5).

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים בין בים ובין ביבשה המקום ירחם עליהם וישמיעם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלה ובזמן קריב ונאמר אמן:

סיכומי דף היומי
מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
גה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
גלב"ע כ"ז ניסן תשע"ז

גליון
381

בימי החנוכה אשר בימים ההם בזמן הזה גזרו היוונים להשכיחם תורתך ולהעבירם מעל חוקי רצונך הנציל הזמן הזקא בימים האלו שלא יהא הדף היומי אצלך במעב שאפשר לשכוח!!! רק שיהא מחודדים בפ"ך וכלשון הגמרא שאם ישאלך אדם אל תגמגם אלא אמור לו מייד!!! ובזכות זאת נזכה להיושע בתשועת עולמים ושיעשה לנו ניסים בקרוב בימינו כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. אמן.

סנהדרין דף י"א. יום שב"ק פרשת מקץ
כ"ז כסלו, ג' דחנוכה תשפ"ה

עיבור השנה

דף י"א - ע"א

אין מעברים השנה אלא במזומנים לה על ידי הנשיא מבערב. רבי חייא למד - מרבי מאיר, ורבי מאיר למד - משמואל הקטן, לייחס פגם ובושת לעצמם ולא לבייש אחר, ושמואל למד - משכניה בן יחיאל, אף שלא לקח אשה נכריה אמר אנחנו מעלנו. ושכניה למד - מיהושע: שאמר לו ה' חטא ישראל' שלא רצה השם לגלות מי חטא והכניס כל ישראל בכלל. או שלמד ממושה: שאמר לו ה' עד אנה מאנתם' ורק מקצת אנשים לקטו.

כשמתו חגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל, אבל היו משתמשים בבת קול, ובעליית בית גוריה יצאתה בת קול ואמרה יש כאן אחד שראוי שתשרה עליו שכניה אלא שאין הדור זכאי לכך, נתנו עיניהם בהלל, וכשמת אמרו עליו הי חסיד הי עניו תלמידו של עזרא. ובעליה ביבנה יצאתה אותה בת קול ונתנו עיניהם בשמואל, וכשמת אמרו עליו הי חסיד הי עניו תלמידו של הלל, ולפני מיתתו הוכיח, שאמר דברי נבואה שיהרגו את רבי שמעון ורבי ישמעאל בחרב וחבריהם בשאר מיתות, ושאר העם לפיזה, וצרות גדולות יבואו, ועל יהודה בן בבא ביקשו להספיד כן אלא שאין מספידים על הרוגי מלכות.

אין מעברים השנה, אלא אם כן ירצה הנשיא, ואף למפרע.

אין מעברים השנה, אלא אם כן הייתה צריכה מפני הדרכים ומפני הגשרים שהתקלקלו בימי החורף ולא נתקנו. ומפני תנורי קרבן פסח שצולים בהם הקרבן פסח וצריכים שמש כדי שיתייבש. ומפני בני הגולה שעקרו ממקומם לעלות לרגל ואם לא יעברו לא יגיעו. אבל לא מפני השלג ולא מפני הצינה ולא מפני בני הגולה שלא עקרו ממקומם.

אין מעברים השנה לא מפני הגדיים ולא מפני הטלאים ולא מפני גוזלות שלא פירחו, כדי שיגדלו ויתאפשר להקריב, אבל עושים אותם סעד להצטרף לדבר שני שבשביל זה צריך לעבר השנה, כגון שלא בא זמן אביב.

עיבור השנה, אם רוצים עושים אותה כ"ט ימים, או שלושים יום.

דף י"א - ע"ב

שנה שלישית ושישית לשמיטה - זה זמן הביעור לכל מי ששייה המעשרות, תרומה לכהן. ומעשר ראשון ללוי. ומעשר עני לעני. ובמעשר שני אם לא עלה לירושלים קודם הפסח מבער בערב פסח בכל מקום שהוא ומתוודה עליו.

רבן גמליאל כתב באגרת של עיבור השנה הלשון והוטב בפני ובפני חברי, ורבן שמעון בן גמליאל כתב רק והוטב בפני, אף שרבן גמליאל היה תקיף וזורק מרה בתלמידים ורבן שמעון בן גמליאל היה עניו. שמה כתב רבן גמליאל כן בלשון עונה לאחר שעברוהו מנשיאותו.

על שלשה דברים מעברים השנה, אם לא בישלה התבואה שלא יהא פסח בחדש האביב. ועל פירות האילן אם יתאחר בישראל אחרי העצרת שהוא זמן הבאת ביכורים. ועל התקופה שיתאחר תקופת תשרי אחרי החג, או תקופת טבת שיתאחר עד ט"ז ניסן. אם יש שני סיבות מהם מעברים, ועל אחד מהם אין מעברים. ובזמן שאחד מהסיבה שעברו הוא משום אביב כולם שמחים כיון שאין זמן איסור חדש ארוך עליהם שבין כך עדיין אינה התבואה ראויה. רשב"ג: אומר על התקופה. ואיבעיא, האם כוונתו שאם התקופה אחת מהסיבות שבשביל זה מעברים השנה כולם שמחים שלא יהיה גשום בזמן עלייה לרגל, או שעל התקופה לבד מעברים, תיקו.

מעברים השנה אם לא התבשל התבואה ולא הגיע אביב לשלשה ארצות, יהודה ועבר הירדן והגליל. וצריך שני הסיבות. ובזמן שיהודה אחת מהם ולא הבשילו בה פירותיה כולם שמחים, כי הרי מצוה מהמובחר שיביאו העומר מיהודה שקרוב. ואם בישל ביהודה ועברו בשביל עבר הירדן והגליל, כשיגיע זמן העומר כבר התייבש תבואות שביהודה, וצריך שיהא רך ומלא, ולא יוכלו להביא מיהודה ורק משאר ארצות, ואנשי יהודה לא יוכלו לאכול מהתבואה החדשה עוד חודש.

אין מעברים השנה אלא ביהודה. ואם עיברו בגליל - לת"ק: מעוברת. לחנניה איש אונו: אינה מעוברת, שנאמר 'לשכנו תדרשו ובאת שמה' כל דרישה שאתה דורש לא יהא אלא בשכנו של מקום.

אין מעברים השנה ואין מקדשים החדש - אלא ביום. ואם עיברו או קידשו בלילה - אינה מעוברת ואינו מקודש, שנאמר 'תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו' איזה חג שהחדש מתכסה בו זה ראש השנה, ונאמר 'כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב', ומה משפט ביום אף קידוש החדש ביום.

סנהדרין דף י"ב. יום א' פרשת ויגש
כ"ח כסלו, ד' דחנוכה תשפ"ה

דף י"ב - ע"א

אין מעברים שנה בשני רעבון, לפי שנגמר התבואה וצריך לאכול מהחדש וירעבו. בימי אלישע היה שנת בצורת ונאמר 'ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים לחם בכורים עשרים לחם שעורים', ובעל שלישה קלה מכל ארץ ישראל לבשל פירותיה, והיה אחר העומר שנאמר 'תן לעם ויאכלו', ואפילו הכי רק שעורים ביכרו והתבשלו, שמפני שהיה שנת בצורת לא עיברה שכולם רצו לבית הגרנות.

אין יושבים לעיין ולומר תתעבר השנה לפני ראש השנה, כיון שישכחו ויזלזלו בחמץ, ואם עיברו אינה מעוברת. ומפני הדחק כגון שמא לא יהא בית דין מופלא סמוך לאדר או שיעכב מלך האדומי בידם, מעברים אותה ומודיעים לגולה מייד לאחר ראש השנה, ואף על פי כן אין מעברים רק חודש אדר. ואפשר לעיין מפני הדחק גם לפני ראש השנה ולא מגלים עד אחרי ראש השנה.

אין מעברים שנה מפני שנה הבאה שצריכה להתעבר רק שנה שצריכה תתעבר.

אין מעברים שלש שנים זה לאחר זה, שמשנתנה השנים מתיקונם וניסן שלישי באמצע הקיץ. והקשה רבי שמעון, שהרי רבי עקיבא עיבר בבית האסורים שלש שנים, והשיבו, שכיון שהיה בקי בעיבור שנים ויוצא ליהרג ישבו עמו בית דין מפני הדחק לשלשה שנים וכל אחת לזמנה, ואחר כך עיברו כל אחת ואחת בזמנה.

אין מעברים שנה בשמיטה, שמאריכים איסור עבודת קרקע. ורגילים לעבר בערב שנת השמיטה ולהוסיף חדש לעבודת קרקע. **במוצאי שמיטה - לת"ק**: אין מעברים שכלה הישן ומאריכים איסור החדש, וסברו שאין מביאים ירק מחוצה לארץ שחוששים שיביא עמה גוש מארץ העמים ויטמא בטומאת אוהל טהרות של ארץ ישראל. **לבית רבן גמליאל**: מעברים גם במוצאי שביעית, וסברו כרבותינו שהתירו להביא ירק מחוץ לארץ ואין חוששים לגושיהם.

דף י"ב - ע"ב

עיבור שנה מפני הטומאה (שנשיא חלה ודנו שימות לפני פסח או שרובם טמאים ואין אפר פרה)

לתנא קמא: לכתחילה אין מעברים, ואם עיברו מעוברת.

לרבי יהודה: אינה מעוברת, שסובר טומאה הותרה בציבור ולא צריך לחזור ולעשות בטרה.

לרבי שמעון: מעברים לכתחילה.

חזקיה מלך יהודה עיבר השנה מפני טומאת עבודה זרה וביקש רחמים על עצמו לרבי יהודה: משום שאין מעברים על הטומאה. **לרבי שמעון**: שאין מעברים אלא חודש אדר והוא עיבר ניסן בניסן, ואף שאין מעברים חודש ניסן שהרי נאמר 'החדש הזה לכם' זה ניסן ואין אחר ניסן, טעה בשיטת שמואל שסובר אין מעברים ביום ל' אדר הואיל וראוי להיות ניסן אילו היה חסר, וסובר שלא אומרים הואיל, ולבסוף הודה לשמואל וביקש רחמים.

לרבי שמעון בן יהודה: שהיו מקצת ישראל טמאים ומקצת טהורים, ונשים השלימו לרוב טהורים וסובר נשים בראשון חובה, ולכן אמר שמיעוט הטמאים ידחו לפסח שני. ולבסוף סבר נשים בראשון רשות, ואם כן היו רוב טמאין ואין ציבור נדחה, ולכן ביקש רחמים.

ציץ מרצה על טומאת קדשים, לרבי שמעון: גם כשאינו על המצח, והראיה מכהן גדול ביום הכיפורים שאין הציץ על המצח ומרצה אם אירעה טומאה. **לרבי יהודה**: מרצה רק על המצח, וביום הכיפורים שכולו עבודת ציבור וטומאה הותרה בציבור.

אין מעברים השנה ביום ל' אדר - הואיל ואפשר לקבוע כבר ניסן. **אין מקדשים אדר שני** - הואיל וראוי להיות ניסן ואומרים בה זה ניסן ולא אחר, רק שותקים. **אם עיברו ביום ל' או קידשו - לרבא**: בטל העיבור, ששואלים בהלכות הפסח שלושים יום ואם יודיעו אחר כך שעיברו השנה לא יאמינו ויזלזלו בחמץ. **לרב נחמן**: מעובר ומקודש, כיון שיודעים שעיבור השנה תלוי בחשבון החמה והלבנה ויאמרו שלא גמרו לחשוב עד עכשיו.

סנהדרין דף י"ג. יום ב' פרשת ויגש כ"ט כסלו, ה' דחנוכה תשפ"ה
עיבור השנה מפני התקופה.

דף י"ג - ע"א

נאמר בפסוק 'חג האסיף תקופת השנה' שתהא החג בתקופה חדשה.

לתנא קמא ורבי שמעון [ורבי יהודה לשיטת רב יהודה אמר שמואל]: צריך שיהא כל זמן האסיף שבחג דהיינו חול המועד בתקופה חדשה. לשיטת אחד מהם - יום שנופל תקופה מתחיל תקופה חדשה, ולכן אם חסר מהתקופה ט"ז יום מתשרי, ונופלת ביום י"ז מעברים השנה [ואי אפשר לעבר חודש אלול מפני שמקלקל לחודש תשרי כיון שמחשבים חודשי הקיץ שלא תיפול ראש השנה באד"ו, ולעבר חודשיים אי אפשר שאין מעברים שמונה חדשים] אך אם נופלת ביום ט"ז אין מעברים. לשיטת השני - יום התקופה גומר תקופה הישנה, ולכן גם אם נופלת ביום ט"ז מעברים.

לרבי יוסי ורבי יהודה: צריך שיהא מקצת החג בתקופה חדשה, **לרבי יהודה** - יום תקופה גומר, ואם נופלת ביום כ"א מעברים, שאין מקצת חג. **לרבי יוסי** - יום תקופה מתחיל, ואם חסירה כ"א יום

מעברים [ואם נפל תקופת ניסן בי"ז מעברים שהרי צ"א יום של תקופת ניסן וצ"א יום של תקופת תמוז נגמרת ביום כ"א תשרי], אך אם נופלת ביום כ"א אין מעברים.

לאחרים: לרבינא - צריך שיהא כל החג וגם יום טוב ראשון שהוא בזמן אסיפה בתקופה חדשה, ולכן אם חסר י"ד יום ונופל ביום ט"ו מעברים. **לרב שמואל בר רב יצחק** - נאמר על תקופת ניסן שכתוב 'שמור את חודש האביב' שיפול תקופת ניסן תוך י"ד יום של חידוש הלבנה בניסן, ואם חסירה י"ד יום מעברים חודש אדר (ומחסרים חדש יתירה בקיץ מפני תשרי), ואם חסר ביותר מעברים השנה.

דף י"ג - ע"ב

סמיכת זקנים בראש פר העלם דבר של ציבור

צריך להיות בזקני סנהדרין גדולה - שנאמר 'וסמכו זקני העדה' מיוחדים שבעדה.

צריך לסמוך עליה ממש ולא בסמוך - לרבי יהודה: לומדים גזירה שווה 'ראש' 'ראש' מקרבן עולה. **לרבי שמעון**: שנאמר 'וסמכו', ולא לומד מראש ראש.

מניין הזקנים - לרבי יהודה: בחמשה שדורש 'וסמכו' שנים [ולעצם העניין אין צריך לכתוב וסמכו] 'זקני' שנים ואין בית דין שקול ומוסיפים עוד אחד. **לרבי שמעון**: בשלשה, שדורש וסמכו 'זקני' שנים ואין בית דין שקול ומוסיפים עוד אחד. ולא דרש 'וסמכו' שדורש מזה ענין סמיכה, כאמור, שיהא על ראשו ממש.

סמיכת חכמים שיקראו רבי בשלשה, ואין מקור לכך. והסמיכה היא שקוראים לו רבי ונותנים לו רשות לדון דיני קנסות, [שהרי בדיני ממונות, במקום שיש נעילת דלת לא צריך סמוכים, ואם אין נעילת דלת הם שליחים של בני ארץ ישראל, אבל קנסות שלא שכח ואין חיסרון כיס אינם בני שליחות וצריך סמוכים].

סנהדרין דף י"ד. יום ג' פרשת ויגש ר"ח, ל' כסלו, ו' דחנוכה תשפ"ה

סמיכה. עריפת עגלה. זקן ממרא. נטע רבעי ופדיון הקדשות.

דף י"ד - ע"א

מלכות הרשעה - גזרו שהסומך והנסמך יהרגו, ועיר שסומכים בה תחרב, ותחומים שסומכים בה יעקרו, והלך רבי יהודה בן בבא עם שניים שלא נמנו מפני כבודו, בין שני הרים ושתי עיירות ובין שני תחומי שבת, וסמך את רבי מאיר, ונסמך גם מרבי עקיבא ולא קיבלו מפני שהיה בחור. ורבי יהודה. ורבי שמעון. ורבי יוסי. ורבי אלעזר בן שמוע. ורב אויא מוסיף גם רבי נחמיה. וכשתפסו נעצו בו שלש מאות חניתות עד שנעשה ככברה, ואלמלי הוא נתבטל דיני קנסות.

אין סומכים בחוץ לארץ. אבל הנסמך בארץ יכול לדון דיני קנסות גם בחוץ לארץ.

הנסמך - צריך להיות אצל הסומך בארץ ישראל.

בני עלי נתקללו - א. שימותו בני שמונה עשרה כמו שכתוב 'כל מרבית ביתך ימותו אנשים' כשבאים לכלל אנשים. **ב**. 'לא יהיה זקן בביתך כל הימים' שאלו שינצלו מקללה הראשונה שיעסקו בתורה וגמילות חסדים מכל מקום לא יהא בהם תורת זקנה להיסמך, ולכן לא הצליח רבי יוחנן לסמוך את רבי חנינא ורבי הושעיא.

רבי זירא - התחבא בתחילה שלא יסמכוהו שאמר רבי אלעזר שיברח אדם מהרבנות וכך יחיה, וכששמע שאמר רבי אלעזר אין אדם עולה לגדולה אלא אם מוחלים לו על כל עוונותיו, המציא עצמו. כשנסמך שרו לו כמו שאומרים לכלה נאה 'לא כחל ולא שרק ולא פירכוס ויעלת חן', שאינו צריך קישוט.

לרבי אמי ורבי אסי שרו בסמיכה. כל כאלו תסמכו לנו, ולא תסמכו מאלו שמהפכים טעמי תורה, ושאין נותנים טעם הגון לדבריהם, ושהופכים הלכות בסברות הפוכות, ושמונעים מלומר טעמי תורה לאחרים, וטורמיסין.

עריפת עגלה

לרבי יהודה: חמשה מסנהדרין גדולה. שנאמר 'ויצאו זקניך ושופטיך' מיתור זקני זקניך דורשים שיהיו זקני סנהדרין, 'ושופטיך' לומדים שצריך מיוחדים שבשופטים והם מסנהדרין גדולה, וע"כ דורש, זקניך - שנים, שופטיך - שנים, ואין בית דין שקול ומוסיפים עוד אחד.

לרבי שמעון: בשלשה, זקני זקניך - שיהו זקני סנהדרין, ושופטיך - מיוחדים שבשופטיך ואינו דורש ו', וע"כ דורש זקניך - שנים, ואין בית דין שקול ומוסיפים עוד אחד.

'ויצאו' - הם ולא שלוחם. 'ומדדו' שאפילו נמצא במקום שמפורסם לכולם שקרובה לעיר זה צריך לעסוק במדידה.

דף י"ד - ע"ב

לרבי אליעזר בן יעקב: 'זקניך' - זה סנהדרין גדולה כולה. 'ושופטיך' - זה מלך שכתוב 'מלך במשפט יעמיד ארץ', וכהן גדול שכתוב 'ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט', [ואבני רצה לדחות שלא צריך כל הסנהדרין אבל בברייתא מוכח כרב יוסף].

זקן ממרא - שהמרה סנהדרין מוחץ ללשכת הגזית אינו נידון בחנק שנאמר 'וקמת ועלית אל המקום' מלמד שהמקום גורם.

זקן ממרא - דווקא כשהמרה את כל הסנהדרין, ולכן אם מצא מקצת אומרים שמא האחרים סוברים כמותו.

סנהדרין גדולה - אסורים לצאת רק אם ישאר כ"ג כנגד סנהדרין קטנה והיינו שליש סנהדרין גדולה, שנאמר 'שררך אגן הסהר אל יחסר המזג', כמיזוג יין, אבל לדבר מצוה יוצאים כגון למדידת עגלה כדעת רבי אליעזר בן יעקב, או להוסיף על העיר ועל העזרות.

נטע רבע ומעשר שני שאין הדמים ידועים, בשלשה: וכמו פירות שהרקבו ויין שהחמיץ ומעות שהחלידו, פודים בשלש לקוחות שבקאים במחיר ואפשר שיהא אחד מהם נכרי או בעלים. **איבעיא**, בשלשה שנותנים לכיס אחד. **איש ושני נשיו** - כשלשה לקוחות, ואיבעיא אם דווקא אם עושות לעצמם.

פדיון הקדשות - **לתנא במשנה:** בשלשה, וקשה מניין?, (שאל לפי השל' מה - הרי נשלם ששה כהנים בפדיון בהמה טמאה, ואם לפי מה שכתוב בלבד, הרי בקרקעות יש ד' כהנים בלבד). **לרבי אליעזר בן יעקב:** גם מזלג קטן של הקדש צריכה עשרה, שהרי נאמר עשר פעמים כהנים בכל הפרשה וילמד תחתון מעליון.

סנהדרין דף ט"ו. יום ד' פרשת ויגש ר"ח טבת, ז' דחנוכה תשפ"ה

ערכים. שור הנסקל. עיר הנידחת.

דף ט"ו - ע"א

ערכים המטלטלים - בשלשה

לרב גידל אמר רב: באומר ערך כלי זה עלי שנותן דמים, שאדם יודע שאין ערך קצוב לכלי, ואם כך גמר ואמר לשם דמים, ותני ערכין של מטלטלים, וכשבא לפדותם צריך שלשה.

לרב חסדא: במתפס מטלטלים לערך אדם שאמר הרי הם עלי לערכי ובא לפדותם, ותני מטלטלים של ערכין.

לרבי אבהו: באומר ערכי עלי, ואם בא כהן למשכנו, אם גובה מטלטלים - השומא בשלשה. אם גובה קרקע - השומא בעשרה, וגם להכניס להקדש צריך שומא בשלשה כמו להוציא מרשות הקדש שמא יטעו ויקחו ביותר מהשווי.

לת"ק: בשלשה, וקשה למה כתוב כהן בפרשה. **לרבי יהודה:** אחד מהם כהן, שנאמר בפרשה כהן.

הקרקעות בתשעה וכהן: שעשרה פעמים נאמר כהנים בפרשה, אחד לגופו של עניין, והשאר מיעוט אחר מיעוט ואינו אלא לרבות. וקשה שנאמר בכל הפרשה שאחד מיעוט והשני מיעוט אחר מיעוט ואינו אלא לרבות, ויצטרכו חמשה כהנים וחמשה ישראלים.

האומר דמי עלי - שמין אותו כעבד שנמכר בשוק, ואם בא לפדות עצמו - צריך תשעה וכהן, שעבד הוקש לקרקע.

ענבים העומד להיבצר - וטוען עשרה גפנים טעונות מסרתי לך והלווה מודה במקצת, **לרבי מאיר:** נשבע, שהם כבצורות והם מטלטלים. **לחכמים:** אינו נשבע, כיון שהם כקרקע.

שיער שעומד להיגזז שהקדישו - **לת"ק:** אין מועלים בו ששער כגופו ועבד כקרקע שאין בו מעילה, וכשפודה צריך תשעה וכהן, וגם רבי מאיר מודה, משום שבשיער כל זמן שנשאר משיבין יותר. **לרבן שמעון בן גמליאל:** מועלים בו שהוא כגזוז והם כמטלטלים, וכשפודה צריך שלשה כדין מטלטלים.

שור הרובע זכר - הוא והשור נהרגים בעשרים ושלשה, שנאמר 'כל שוכב עם בהמה מות יומת', וכבר נאמר 'איש אשר יתן שכבתו וגו' ותנהו עניין לשור שרבע אדם, והוציאו הכתוב בלשון שוכב ללמד שהוא ובהמתו בעשרים ושלשה כמו שוכב. **שור שרבע נקבה** - בעשרים ושלשה, שנאמר 'והרגת את האשה ואת הבהמה'.

דף ט"ו - ע"ב

שור הנסקל - בעשרים ושלשה: שנאמר 'השור יסקל וגם בעליו יומת' ואם אינו עניין למיתת הבעלים שהרי נאמר 'מות יומת המכה רוצה

הוא' שאתה הורגו רק מתי שרוצח ואין אתה הורגו ברציחת שורו, ולכן בא ללמד כמיתת בעלים אם היה נהרג כך מיתת השור, בעשרים ושלשה. **שור שקרב להר סיני שהשכינה עדיין שם** - בעשרים ושלשה: שנאמר 'אם בהמה אם איש לא יחיה' מה איש מיתתו - בעשרים ושלשה, גם בהמה מיתתה - בעשרים ושלשה.

סקילה - חמורה מסייף וחנק. **חנק** - מחלוקות אם חמור מסייף או לא. **הארי והזאב הדוב והנמר והברדלס והנחש** **לת"ק:** מיתתם - בעשרים ושלשה.

לרבי אליעזר: כל הקודם להורגם זכה בהם - **לריש לקיש:** דווקא כשהמיתו, שסובר שמותר לגדלם כיון שיש להם תרבות ואסור להורגם רק אם המיתו. ואם המיתו הם כמו שנגמר דינם בבית דין, ועורם אסור בהנאה, וזכה בהם שהרי עשה צדקה בהריגתם. **לרבי יוחנן:** גם אם לא המיתו אין להם בעלים, ולא תרבות, והם הפקר וכל הקודם להורגם זכה בעורם.

לרבי עקיבא: כולם בעשרים ושלשה חוץ מנחש שמועד לעולם.

שבט שהודח לעבודה זרה - כל אחד ואחד נידון לעצמו בסקילה ואין הדין כמו עיר הנדחת.

עיר הנידחת - **לרבי יאשיה:** מעשרה אנשים עד מאה נקרא עיר, אבל יותר מכך יוצא מתורת עיר, ולא נאמר סייף בציבור, **לרבי יונתן:** ממאה ועד רוב השבט נידון כעיר.

סנהדרין דף ט"ז. יום ה' פרשת ויגש ב' טבת, זאת חנוכה תשפ"ה

בזאת תבחנו!!! ביום מסוגל זה תרום תרומה הגונה לסיני דף היומי 'מחודדים' ושיכלא השם משאלות ליבר לטובה. אמן.

נשיא השבט שחטא. נביא שקר. יציאה למלחמת רשות. עיר הנידחת.

דף ט"ז - ע"א

נשיא שבט שחטא: לפירוש רב מתנה במשנה - נידון בשבעים ואחד, שנאמר 'כל הדבר הגדול יביאו אליך' דבריו של גדול.

אם יש מחלוקת בנחלות, אין חולקים בשבעים ואחד, ואין הדין כחלוקת ארץ ישראל בימי יהושע, שאם כך צריך קלפי ואורים ותומים.

שבט שהודח - לסתמא בגמרא: נהרג כל אחד בסקילה בבית דין של עשרים ושלשה כמיתת יחיד. **לרבינא:** אף שנהרגים כמו מיתת יחיד נידונים בבית דין של שבעים ואחד, שנאמר 'והוצאת את האיש ההוא' וגו', איש ואשה אתה מוציא לבית דין בשעריך, ואין אתה מוציא שבט כולו לשעריך.

נביא שקר - נידון בבית דין של שבעים ואחד. מגזרה שווה 'דבר' 'דבר' מזקן ממרא שאינו נהרג רק אם המרה פי בית דין הגדול, ולא לומדים גזירה שווה 'הזדה' 'הזדה' שזקן ממרא יהרג בשבעים ואחד כמו נביא שקר, שלא קיבלו גזירה שווה זו.

כהן גדול - נידון בבית דין של שבעים ואחד. **לתנא במשנה:** שנאמר 'כל הדבר הגדול יביאו אליך', ונאמר כבר 'את הדבר הקשה יביאון אל משה', ואף שצריך אחד לצוואה ואחד לעשייה, ממה שכתבה תורה בלשון 'גדול וקשה' לומדים שניהם, 'והדבר הגדול' היינו דבריו של גדול, ומשה במקום שבעים ואחד. **לתנא בברייתא:** כל הדבר הגדול היינו דבר קשה, ואחד לצוואה, ואחד לעשייה.

שור של כהן גדול - איבעיא, אם דומה למיתת בעלים שלו או כמו שאר בעלים. שאר ממון של כהן גדול - נידון בשלשה, ולא אומרים 'כל הדבר הגדול' כל חפציו של גדול.

יציאה למלחמת הרשות בשבעים ואחד: **לרבי אבהו:** שנאמר 'ולפני אלעזר הכהן יעמוד ושאל לו במשפט האורים וגו' הוא וכל בני ישראל אתו וכל העדה, הוא - זה מלך. **וכל בני ישראל אתו** - זה משוח מלחמה. **וכל העדה** - זה סנהדרין. ודחו שיש לומר שאין נשאלים באורים ותומים רק לסנהדרין ולמלך ולמשוח מלחמה. **לרב יוסף:** ממה שנאמר אצל דוד שאמר לחכמי ישראל שיתפרנסו באופן שיפשוטו ידיהם בגדוד, ונאמר 'אחרי אחיתופל בניהו בן יהוידע ואביתר ושר צבא למלך יואב', **אחיתופל** - זה יועץ שנאמר ועצת אחיתופל אשר יעץ. **בניהו בן יהוידע** - זה סנהדרין שמופלא בבית דין. **אביתר** - אלו אורים ותומים שנאמר 'ובניהו בן יהוידע על הכרתי ועל הפלתי'. ואחר בניהו נאמר אביתר, ונקרא כך שכורתים דבריהם ומופלא מעשיהם, ואחרי כן נאמר **שר צבא למלך יואב**.

כינור של דוד - היה מנגן בחצות מרוח צפונית שמנשבת בו וקם ועוסק בתורה, כמו שנאמר 'עורה כבודי עורה הנבל וכינור אעירה שחר'.

דף ט"ז - ע"ב

הוספה על העיר ועל העזרות - בשבעים ואחד. שנאמר 'ככל אשר אני מראה אותך וגו' וכן תעשו' לדורות הבאים, ומה שם היה על ידי משה רבינו שהוא כשבעים ואחד, גם לדורות הבאים.

כלים שעשה משה - נתקדשו במשיחה. **מכאן ואילך** - מתחנכת בעבודה שנאמר 'אשר ישרתו במ בקודש', ותלוי בשירות, ואף שנאמר 'וכן תעשו' לדורות הבאים ואם כך שיצטרך משיחה ועבודה, אמר קרא 'וימשחם ויקדש אותם' אותם במשיחה ולא לדורות.

עשיית סנהדרין לשבטים - בשבעים ואחד, כמושה רבינו ששקול כשבעים ואחד ששמע מפי הדיבור, והעמיד סנהדרין בעצת יתרו.

מעמידים שופטים ושוטרים לכל שבט שנאמר 'שופטים ושוטרים' תתן... לשבטיך. **מעמידים שופטים ושוטרים לכל עיר ועיר** שנאמר 'שופטים ושוטרים'... שערך'. לרבי יהודה: סנהדרין גדולה ממונה על כולם שנאמר 'תתן לך'.

לשבטיך ושפטו מצוה בבית דין של שבט לדון את השבט ולא ללכת לבית דין של שבט אחר.

עיר הנידחת - נידון בבית של שבעים ואחד. שנאמר, 'והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההוא', שרק יחידים אתה מוציא לשערך ולא כל העיר.

אין עיר הנדחת בספר - שנאמר 'מקרבך' ולא מן הספר, ולרבי שמעון שדורש טעם הפסוק הוא משום שמא ישמעו נכרים ויחריבו את ארץ ישראל.

אין עושים שלש עיירות עיר הנדחת - רק אחת או שניים שנאמר 'אחת', ולא לשלש, ונאמר 'עריך' הרי שתיים, ולברייתא היינו אחת ביהודה ואחת בגליל, אבל שניים ביהודה או שניים בגליל אין עושים. **פעמים אמר רב**, בבית דין אחד אין עושים אבל אם מתו הסנהדרין ונתמנו אחרים עושים, ופעמים אמר רב שאפילו בשניים ושלשה בתי דינים אין עושים, משום קרחה. **בשניים ושלשה מקומות - לריש לקיש**: עושים גם שלשה, לרבי יוחנן ולברייתא: אין עושים, משום קרחה.

סנהדרין דף י"ז. יום ו' פרשת ויגש ג' טבת תשפ"ה

אלדד ומידד. כמה יהא בעיר לעשות סנהדרין.

דף י"ז - ע"א

סנהדרי גדולה - לרבנן: של שבעים ואחד שנאמר 'אספה לי שבעים איש' ומשה על גביהם שנאמר 'ונשאו אתך במשא העם', אתך ואתה עמהם. **לרבי יהודה**: של שבעים, 'אתך' היינו בדומה לך, ולרבנן לומדים בדומה לך מפסוק 'להקל מעליך ונשאו אתך' וילמד סנהדרי גדולה מקטנה.

זהתיצבו שם עמך, היינו שעמך יעמדו מוחץ לאוהל משום שכינה, או שכדי שתשרה שכינה עליהם הוצרך משה להיות עמהם.

אלדד ומידד - יש אומרים: שכתב משה שבעים ושתיים פתקים, בשבעים כתב זקן ובשניים השאיר חלק, ומהשבעים שהלכו ליטול פתק עלה לשניים חלק, ואלדד ומידד השאירו פתקיהם בקלפי כיון שלא רצו שיעלה בידם פתק חלק. **לרבי שמעון במחנה נשתיירו שאמרו אין אנו ראויים לאותה גדולה**, ולכן הוסיף להם השם גדולה על הגדולים, כיון שכל הנביאים כולם התנבאו ופסקו שנאמר 'ויתנבאו', והם התנבאו ולא פסקו שנאמר 'מתנבאים' עדיין מתנבאים.

נבואת אלדד ומידד

לרבי שמעון: משה מת ויהושע מכניס ישראל לארץ, ולכן אמר 'אדני משה כלאם' הטל עליהם צרכי ציבור והם כלים מאליהם, ומה שאמר 'משה מי יתן' כיון שעדיין לא סיים יהושע לספר הכל למשה.

לאבא חנין משום רבי אליעזר: על עסקי שליו התנבאו ואמרו עלי שליו עלי שליו, ומה שאמר 'אדני משה כלאם' שהם כתלמיד מורה הלכה בפני רבו.

לרב נחמן: על עסקי גוג ומגוג, שנאמר 'כה אמר ה' אלקים האתה הוא אשר דברתי בימים קדמונים ביד עבדי נביאי ישראל הנביאים בימים ההם שנים להביא אותך עליהם' וגו', אל תיקרי שנים אלא שניים והם אלדד ומידד שהתנבאו בפרק אחד נבואה אחת, ואמר 'אדני משה כלאם' משום מורה הלכה בפני רבו.

ולקחת חמשת שקלים לגולגולת משה כתב על כ"ב אלף פתקים בן לוי, ועל רע"ג ה' שקלים, וכל אחד עשה כפי שעלה לו בקלפי.

הטייה לרעה על פי שניים לא שייך בסנהדרין של כ"ג, שאם י"א מזכים וי"ב מחייבים אחד הוא. ואם י' מזכים וי"ג מחייבים שלשה הם. אלא מיירי כשאחד אמר איני יודע שהוא כמו שאינו ומוסיפים עוד שניים, שבמוסיפים עושים לכתחילה בית דין שקול, ושייך י"א מזכים וי"ג מחייבים. ובסנהדרין גדולה שייך לשיטת רבי יהודה שסובר שבעים.

סנהדרין שראו כולם לחובה פוטרים אותו, שצריך שיהא הלנת הדין כדי למצוא זכות, והם לא יראו זכות.

אין מושיבים בסנהדרין רק בעלי קומה ומראה שתהא אימתם מוטלת, ובעלי חכמה ובעלי זקנה, ובעלי כשפים להמית מכשפים הבוטחים בכשפיהם ולגלות מכשפים שמסיתים ומדיחים, ויודעים בשבעים לשון שלא ישמעו עדות מהתורגמן שהוא עד מפי עד, ושיודעים לטהר השרץ מהתורה.

דף י"ז - ע"ב

רב רצה לטהר השרץ מקל וחומר, מה נחש שממית ומרבה טומאה, טהור, שרץ שאינו ממית ומרבה טומאה אינו דין שיטהר, ולא הוא שאין זה חומר שהרי גם קוץ ממית וטהור.

כל עיר שיש לה סנהדרין - לברייתא א': צריך שיהא שלשה מדברים בשבעים לשון ואז חכמה היא וכשרה. ואם יש בה ארבע אין למעלה הימנה. **לברייתא ב'**, **ורב יהודה אמר רב**: צריך שיהא שניים שמדברים בשבעים לשון ואחד ששומע ואז חכמה היא, ואם יש בה שלשה מדברים אין למעלה הימנה.

כל מקום שנאמר: למידים לפני חכמים - הוא לוי שלמד מרבי. **דנים לפני חכמים** שלא באו לזקנה ומשיבים לזקנים - הם שמעון בן עזאי ושמעון בן זומא וחנן המצרי וחנניה בן חכנאי, ולרב נחמן בר יצחק אף שמעון התימני. **רבותינו שבבבל** - הם רב ושמואל. **רבותינו שבארץ ישראל** - הוא רבי אבא. **דייני גולה** - קרנא. **דייני דארץ ישראל** הם רבי אמי ורבי אסי. **דייני דפומבדיתא** - הוא רב פפא בר שמואל. **דייני דנהרדעא** - הוא רב אדא בר מניומי, **סבי דסורא** - הם רב הונא ורב חסדא. **סבי דפומבדיתא** - הם רב יהודה ורב עינא. **חריפי דפומבדיתא** - הם עיפה ואבימי בני רחבה. **אמוראי דפומבדיתא** - הם רבה ורב יוסף. **אמוראי דנהרדעי** - הם רב חמא, ולנהרבלאי הוא רמי בר ברוכי. **אמרי בי רב** - הוא רב המנונא. **אמרי במערבא** - הוא רבי ירמיה. **שלחו מתם** - הוא רבי אלעזר. **מחכו עלה במערבא** - הוא רבי יוסי בר חנינא.

לתנא קמא: מאה ועשרים יהא בעיר כדי לעשות סנהדרין, כנגד מי: עשרים ושלשה לסנהדרין קטנה. ושלש שורות של עשרים ושלשה שאם הוצרך להוסיף מוסיפים מהם. ועשרה בטלנים שמזמנים תמיד לבית הכנסת ובלי זה איננו עיר. ושני סופרים לכתוב דברי מחייבים והמזכים. ושני חזנים להכות החייב ולהזמין בעל הדין לדין. ושני בעלי דינים. ושני עדים. ושני זוממים. ושני זוממי זוממים שייראו לשקר, ועוד חמישה מקופה של צדקה שנגבית בשניים ומתחלקת בשלשה. ועוד אחד שהוא רופא ולמול והקזת דם ולבלר ומלמד תינוקות. הרי מאה ועשרים.

כל עיר שאין בה עשרה דברים אין תלמיד חכם רשאי לדור בתוכה: א. בית דין מכים ועונשים. ב. קופה של צדקה שנגבית בשניים. ג. ומתחלקת בשלשה. ד. בית הכנסת. ה. בית המרחץ. ו. בית הכסא. ז. רופא. ח. אומן. ט. לבלר, י. מלמד תינוקות, ולרבי עקיבא צריך שיהא גם מיני פירות, שמאירים את העיניים.

לרבי נחמיה: מאתיים ושלשים, כנגד שרי עשרות.

לרבי: מאתיים שבעים ושבעה או מאתיים שבעים ושמונה, שמוסיפים מ"ז או מ"ח, שאם יהא י"א מחייבים וי"א מזכים ואחד אמר איני יודע מוסיפים שניים ואם יחלקו מוסיפים עוד שנים וכו' עד שיהא שבעים לרבי יהודה, ושבעים ואחד לרבנן.

הדרן עלך פרק דיני ממונות